

Hjem > Promilleafgiftsfonden > 2012 > Robuste økonomiske analyser > **Regnskabsanalyse: Maskinomkostninger på planteavlbrug**

Regnskabsanalyse: Maskinomkostninger på planteavlbrug

Maskinomkostninger for 2011 er analyseret for en række planteavlsejendomme. Omkostningerne er opgjort for Promilleafgiftsfonden for landbrug ejendomme med hovedproduktion af korn og øvrige salgsafgrøder. Artiklen er trykt i pjecen *Produktionsøkonomi 2012*.

Maskinomkostningerne udgør en væsentlig del af omkostningerne til dyrkning af salgsafgrøder. Maskinomkostninger for 2011 er analyseret for en række planteavlsejendomme. Omkostningerne er opgjort for ejendomme med hovedproduktion af korn og for planteavlbedrifter med salgsafgrøder. Desuden præsenteres spredningen i maskinomkostninger mellem bedrifterne.

De gennemsnitlige maskinomkostninger ekskl. arbejde for 2011 er, med det forbehold der må tages for et ændret datagrundlag, steget siden 2010. Gennemsnittet dækker over stor spredning mellem de enkelte bedrifter. En tredjedel af de analyserede bedrifter har i 2011 i gennemsnit haft maskinomkostninger, der er ca. 43 pct. mindre end den tredjedel, der har de højeste maskinomkostninger.

Data til analyser af maskinomkostninger for 2011 er baseret på et andet datagrundlag end de tidligere udførte analyser i de foregående udgaver af pjecen "Produktionsøkonomi - Planteavl". Tidligere anvendtes årsrapporter som datagrundlag. For 2011 anvendes Økonomidatabasens driftsgrensanalyser. Det betyder, at vurderingen af forskellene mellem 2011 og tidligere år må ske med forbehold for ændringer i datagrundlaget. Kriterierne for udvælgelse af bedrifter ligger så tæt på tidligere analysers definitioner som muligt.

Karakterisering af driftsgrensanalyser i analysegrundlaget

For at en driftsgrensanalyse indgår i analysegrundlaget skal flere karakteristika være opfyldt.

- Maskinstationsomkostningerne er maksimalt 1.500 kr. pr. ha.
- Maskinstationsindtægterne er maksimalt 1.500 kr. pr. ha.
- Vedligeholdelsen er minimum 100 kr. pr. ha og maks. 5.000 kr. pr. ha. (indeholder både "vedligehold markredskaber" og "vedligehold andet inventar". Det skyldes, at det er regnskabspraksis på en række bedrifter, at værdien af maskinomkostningerne ikke konteres under "markredskaber", men derimod under "andet inventar").
- Brændstof og diverse er maksimalt 2.500 kr. pr. ha.
- Afskrivninger på maskinventar er maksimalt 15.000 kr. pr. ha. Posten indeholder både "afskrivninger markredskaber" og "afskrivninger andet inventar". Det skyldes, at det er regnskabspraksis på en række bedrifter, at værdien af maskinomkostningerne ikke konteres under "markredskaber", men derimod under "andet inventar").
- Bedrifterne har en positiv maskinsaldo.
- Bedrifternes areal udgør minimum 50 ha.
- Bedrifternes maskinomkostninger uden løn udgør minimum 1.500 kr. pr. ha og maksimalt 7.000 kr. pr. ha, da de ellers kategoriseres som meget atypiske.

I beregningerne indgår ikke aflønning af hverken ejers eller medhjælperes arbejdskraft.

Man kan med udgangspunkt i sit regnskab beregne egne maskinomkostninger som vist i boksen "maskinomkostninger", og sammenligne disse med efterfølgende resultater.

Maskinomkostninger (ekskl. løn)
Maskinstation netto
+ brændstof
+ vedligehold
+ afskrivninger maskiner
+ forrentning af maskinværdi (5 pct.)
= maskinomkostninger i alt
/ antal ha
= maskinomkostninger pr. ha

Maskinomkostninger for planteavlbedrifter 2011

De gennemsnitlige maskinomkostninger på bedrifter med salgsafgrøder udgør 3.350 kr. pr. ha i 2011. I analysegrundlaget indgår driftsgrensanalyser fra bedrifter med en andel af special-afgrøder. For gruppen af bedrifter med hovedproduktion af korn, udgør maskinomkostningen til sammenligning ca. 3.250 kr. Bedrifter med hovedproduktion af korn har mere end 50 pct. af arealet med korn og maksimalt 5 pct. af arealet med henholdsvis kartofler, frø, roer og andre specialafgrøder.

Skal man vurdere de reelle omkostninger til dyrkning af afgrøderne, skal der tillægges omkostninger til arbejdskraft. Hvis timelønnen sættes til 200 kr. pr. time i gennemsnit og arbejdskraftforbruget til 6-8 timer pr. ha, bliver den samlede lønomkostning estimeret til ca. 1.200 til 1.600 kr. pr. ha. Behovet for arbejdskraft er naturligvis meget afhængigt af afgrødevalg og maskiner på bedriften.

Udvikling i maskinomkostninger

Tabel 1 viser udviklingen i maskinomkostninger i løbet af de seneste 10 år.

Maskinomkostninger er analyseret på baggrund af årsrapporter fra perioden 2002 til 2010 og driftsgrensanalyser for 2011, se tabel 1.

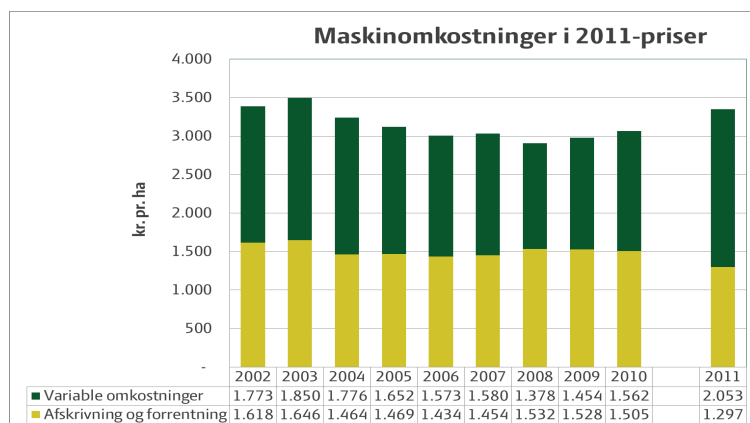
Tabel 1. Udvikling i maskinomkostninger.

Årstal	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Antal ejendomme	794	758	727	791	432	402	375	413	509	515
Areal i gns.	113	116	126	128	114	120	156	140	195	168
	Kr. pr. ha									
Vedligehold	623	624	645	595	594	621	591	831	875	705
Maskinstation	42	103	39	97	255	134	132	142	225	674
Brændstof og diverse	814	834	830	746	545	687	557	405	420	674
Variable i alt	1.479	1.561	1.514	1.438	1.394	1.442	1.280	1.378	1.520	2.053
Afskrivninger	1.026	1.047	948	969	958	998	1.067	1.019	1.022	985
Forrentning	324	342	300	310	313	329	356	429	443	312
Faste i alt	1.350	1.389	1.248	1.279	1.271	1.327	1.423	1.448	1.464	1.297
Maskinomkostninger i alt	2.829	2.950	2.762	2.717	2.665	2.769	2.703	2.826	2.984	3.350
Maskinomkostninger i 2011-priser	3.391	3.496	3.240	3.121	3.006	3.035	2.910	2.981	3.066	3.350
Indeks 2003 = 100	100	103	96	92	89	90	86	88	90	99

Fra 2005 til 2010 har der været ret stabile maskinomkostninger. Den stigning, der har været fra 2010 til 2011, er drevet af øgede variable omkostninger, mens de faste omkostninger er faldet en smule. Særligt stigningen i omkostninger til maskinstation, men også omkostninger til brændstof og diverse medfører, at de variable maskinomkostninger i gennemsnit er steget med 533 kr. pr. ha i årets priser. De faste omkostninger er tilsvarende faldet med 167 kr. pr. ha i årets priser. Ved vurdering af tallene ovenfor, herunder stigningen i omkostninger til maskinstation, bør det ændrede datagrundlag for 2011 inddrages i vurderingen.

For at kunne lave en reel sammenligning af omkostningerne imellem de enkelte år, er priserne desuden angivet i 2011-priser. Priserne er korrigeret med udgangspunkt i forbrugerprisindekset. På den nederste linje i tabel 1 er de prisjusterede maskinomkostninger for 2002 sat til indeks 100. Det ses, at indekset for maskinomkostningerne er på 99 i 2011. Omkostningerne i gennemsnit er altså faldet 1 pct. i reelle priser over de 10 år, med forbehold for det ændrede datagrundlag. Med "reelle priser" menes priser, der er korrigeret med forbrugerprisindekset.

Udviklingen i maskinomkostninger, korrigeret for den almindelige prisudvikling i perioden 2002-2011, er illustreret i figur 1.

Figur 1. Maskinomkostninger korrigeret for den almindelige prisudvikling 2002-2011 (forbrugerprisindekset). Ved vurdering af tallene bør det ændrede datagrundlag for 2011 inddrages i vurderingen.

Spredning i maskinomkostninger

I tabel 2 er driftsgrensanalyserne for bedrifter med salgsafgrøder opdelt i tre grupper sorteret efter maskinomkostningernes størrelse. De enkelte omkostningsposter er endvidere specificeret.

Tabel 2. Spredning i maskinomkostninger, driftsgrensanalyser, salgsafgrøder.

2011	Laveste tredjedel	Miderste tredjedel	Højeste tredjedel
Antal ejendomme	172	172	171
Areal i gennemsnit	175	185	145
Kr. pr. ha			
Vedligehold	545	687	882
Maskinstation	392	609	629
Brændstof og diverse	560	650	813
Variable i alt	1.497	1.946	2.324
Afskrivning	644	931	1.383
Forrentning	210	301	425
Faste i alt	854	1.232	1.808
Maskinomkostninger i alt, kr.	2.351	3.178	4.132

Med de usikkerheder in mente, der ligger i de enkelte opgørelser, ses, at

- den tredjedel af de analyserede bedrifter, der har de laveste maskinomkostninger, har haft maskinomkostninger, der er ca. 43 pct. mindre end den tredjedel, der har de højeste maskinomkostninger
- bedrifter med de højeste maskinomkostninger har de største omkostninger på alle poster.

Maskinomkostningerne er i denne analyse beregnet uden arbejdsomkostninger. Det betyder, at det ikke afspejles, hvis visse bedrífers højere maskinomkostninger resulterer i lavere lønomkostninger. Estimerede lønomkostninger indikerer desuden, at tredjedelen med de højeste maskinomkostninger også har de højeste lønomkostninger. Forskellen udgør 200-300 kr. pr. ha. Dette kan blandt andet begrundes i dyrkning af mere arbejdskraftintensive afgrøder i denne gruppe. Analysen viser samtidig, at gruppen med de højeste maskinomkostninger har det laveste bruttoudbytte fra planteproduktionen. Gruppen med de højeste maskinomkostninger har et bruttoudbytte, der er ca. 1.000 kr. pr. ha mindre end gruppen med de laveste maskinomkostninger.

De gennemsnitlige omkostninger for den midterste tredjedel er mindre end gennemsnittet for alle bedrífte. Det er et udtryk for en skæv fordeling af bedrífternes maskinomkostninger. Det kan skyldes både lav kapacitetsudnyttelse og andre forhold, som f.eks. dyrkningsforhold og afgrødesammensætning. Maskinomkostningerne for bedrífte med kartofler og specialafgrøder, forventes at være så høje, at disse bedrífte hovedsageligt er placeret i den højeste tredjedel.

Tabel 3. Spredning i maskinomkostninger, driftsgrensanalyser med hovedproduktion af korn.

2011	Laveste tredjedel	Miderste tredjedel	Højeste tredjedel
Antal ejendomme	152	152	152
Areal i gennemsnit	151	161	129
Kr. pr. ha			
Vedligehold	488	621	803
Maskinstation	341	509	554
Brændstof og diverse	504	580	733
Variable i alt	1.333	1.710	2.090
Afskrivning	579	822	1.259
Forrentning	195	272	386
Faste i alt	774	1.094	1.645
Maskinomkostninger i alt, kr. 2.107		2.804	3.735

I tabel 3 ses spredningen i maskinomkostningerne for planteavlsbrug med hovedproduktion af korn. Opgørelsesmetoden er den samme som anvendt i tabel 2, men analysegrundlaget omfatter for tabel 3 udelukkende bedrífte med hovedproduktion af korn.

Spredningen i maskinomkostninger er sammenlignelig mellem planteavlsbrug med hovedproduktionen korn (tabel 3) og planteavlsbedrífte med salgsafgrøder (tabel 2). Omkostningsniveauet er generelt en anelse lavere for planteavlsbrug med korn som hovedproduktion. Forskellen skyldes blandt andet, at driftsgrensanalyser med korn som hovedproduktion har en lavere andel af specialafgrøder, der typisk medfører højere maskinomkostninger.

Der er i datamaterialet ikke konstateret nogen sammenhæng imellem arealtilliggende og størrelsen af maskinomkostninger.

Læs pjecen [Produktionsøkonomi Planteavl 2012](#).